

Noen tilbakeblikk på en fin hobby: smykkestensliping

Av Helge G. Bjaaland

Interessen for sten og geologi var noe som for meg tiltok utover i 1960 årene. Det skulle bli gemmologi som ble hovedinteressen. Setesdølen Teodor Gautestad startet opp et smykkestensliperi i Evje i Setesdal ca. 1964-65. Hans tanke var å foredle amazonitt og andre fine stener som var å finne i hans stenbrudd i området. Til å hjelpe seg, og å drive opplæring hadde han hyret en profesjonell stensliper fra Oberstein i Tyskland. Det gikk ikke så lenge før stensliperen fikk slik hjemlengsel at han måtte løses fra kontrakten.

Så kom det en artikkel i Aftenpostens A-magasin ca. 1967, artikkelen het "Skattene i berget det grå". Gullsmed Øyvind Modal fra kirkeristen i Oslo, viste frem nydelige slipte stener. Dette var virkelig noe som tente interessen.

Grønne stener

Av litteratur om emnet var det ikke all verden på den tiden, men Fredhøis forlag hadde en liten bok om bergarter og

smykkestener. Etter hvert fant jeg noe dansk litteratur som senere ble utgitt i Norge. Tidlig på 60-tallet hadde jeg funnet en nydelig grønn sten med rene kanter på sidene. Mine kunnskaper var like grønne som denne stenen, så da jeg en vårmorgen ruslet rundt ved geologisk museum oppe på Tøyen fikk jeg svar på noen spørsmål. Døren til museet stod åpen og jeg ruslet inn og videre innad en dør til professor Dons. Den grønne stenen var en amazonitt, sannsynligvis en krystall. Tanken på å kunne slippe disse vakre stenene gjorde at jeg etterhvert fikk mekket sammen noe slipeutstyr som ble installert på kjøkkenet. Den første stenen som ble slipt var en røykkvarts, som ferdig slipt lignet på en lommelyktlinse fra krigens dager. Gleden over å ha fått det til var stor, og en ny og ukjent verden hadde åpnet seg, det skulle bli hundrevis av sten etter denne.

Farging av agater

I 1972 ble det en tur til Idar- Oberstein i Tyskland. Et fantastisk sted å besøke den gang, med sine mange sliperier, museer

Amazonittkrystall med cleavelanditt.

Fasettdelehode.

Cabochon og noen fasettslipte.

og stengrosister. Hos det store firma Ruppenthal slapp jeg ikke inn, jeg så nok for fattigslig ut. På en slik tur kommer man i kontakt med mange personer. To hollendere innviet meg i hvordan farge agat. Agaten må ha en riktig grå farge for å kunne absorbere fargesyren. På et drogeri ble innkjøpt jernoksyd og kromsyre som skulle gi henholdsvis røde og grønne steiner. Vel hjemme ble ble alt rigget til i et bad med temperatur 45 grader i en to tre døgn, deretter brent i stekeovn ved ca. 250 grader. Det ble et brukbart resultat.

Fasettsliping

Det er nå ca. 45 år siden jeg startet med fasettsliping, alt foregikk på egenprodusert utstyr. Materialet som ble slipt var hovedsakelig kvarts, ametyst, citrin og røykkvarts. Slipeskiven var en kobberplate som roterte med 400 omdreininger, og slipe middelet var karborundum-pulver korn 400. Fasettene ble polert på en tinnskive med ceriumoksyd. De første stenene så ut som om de hadde hull i midten, ette skyld-

tes en gammel bok jeg hadde benyttet. Der var det på spissfasetten en liten flate som het kulette.

All denne slipingens resulterte i en mengde kurs for AOF, Friundervisningen og lærere som ønsket noe nytt å drive med på sine kursdager. Sporadisk slipes det fremdeles noe sten, men hobbyen er nok blitt fortrengt av andre interesser.

Rød og grønn agat, opprinnelig grå, men farget med syre.